

Закключение

Развитие внешнеэкономических связей между Сибирским федеральным округом Российской Федерации и Кыргызской Республикой демонстрирует значительный потенциал для долгосрочного сотрудничества. Сильные стороны обеих экономик, таких как промышленные ресурсы Сибири и аграрные возможности Кыргызстана, создают основу для взаимовыгодного партнерства в таких ключевых отраслях, как сельское хозяйство, энергетика, туризм и логистика. Важную роль в этом процессе играют также трудовая миграция и единый рынок труда ЕАЭС,

способствующий свободному перемещению рабочей силы и квалифицированных кадров.

Важным шагом на пути к успешной интеграции является развитие логистических и инфраструктурных связей, а также внедрение новых технологий, способствующих снижению издержек и ускорению поставок продукции. Туризм и промышленность также остаются важными направлениями для углубления сотрудничества. Совместные усилия научных институтов Сибири и Кыргызстана могут значительно укрепить партнерские связи и способствовать экономическому развитию на евразийском пространстве.

Список литературы:

1. Быкадоров С. А. Логистика и управление цепями поставок зерна из Сибирского Федерального округа // Интегрированная логистика. – 2011. – №. 3. – С. 2-4.
2. Селиверстов В. Е. Академгородок 2.0: сценарии развития и система управления // Регион: экономика и социология. – 2019. – №. 4. – С. 24-54.
3. Швалов П. Г. Анализ развития транспортно-логистической инфраструктуры в Сибирском федеральном округе // Инфраструктурные отрасли экономики: проблемы и перспективы развития. – 2016. – №. 13. – С. 7-11.

УДК 332.28(575.2)(04)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА ТУРАК ЖАЙ САЯСАТЫНДА КЫТАЙДЫН ТАЖРЫЙБАСЫН КОЛДОНУУ МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮ

Турганбаев А.А.

*Кыргыз Республикасынын Эл аралык университетинин аспиранты,
Кыргыз Республикасы, Бишкек ш.*

ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КИТАЙСКОГО ОПЫТА В ЖИЛИЩНОЙ ПОЛИТИКЕ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Турганбаев А.А.

аспирант Международного Университета Кыргызской Республики, Кыргызская Республика, г. Бишкек

THE POSSIBILITIES OF USING CHINESE EXPERIENCE IN THE HOUSING POLICY OF THE KYRGYZ REPUBLIC

Turganbayev A.A.

*postgraduate student of the International University Kyrgyz Republic,
Kyrgyz Republic, Bishkek*

Аннотация. Акыркы жылдарда Кытайдын турак жай саясаты турак жай көйгөйлөрүн чечүүдөгү натыйжалуулугу менен көңүл буруп жатат. Бул макалада Кыргызстанда Кытайдын туракжай саясатын колдонуу мүмкүнчүлүктөрү каралып, Кытайдын туракжай саясатынын негизги аспекти, каржылоо моделдери жана анын салттуу туракжай саясатынан айырмачылыктары көрсөтүлгөн. Кытайдын туракжай саясатынын кээ бир компоненттеринин, айрыкча арендага жеткиликтүү туракжайларды куруудагы ийгиликтүү таралышы талкууланат. Макалада Кытайда туракжай камсыздандырууну жакшыртуу үчүн

иштелип чыккан механизмдер баса көрсөтүлүп, анын трансформация процесстери жана туракжай саясатын түзүүдөгү ролу баса белгиленген.

Негизги сөздөр: турак жай, турак жай саясаты, аренда, курулуш, ипотека.

Аннотация. В последние годы жилищная политика Китая привлекает внимание своей эффективностью в решении жилищных проблем. В данной статье рассматриваются возможности применения жилищной политики Китая в Кыргызстане, показаны основные аспекты жилищной политики Китая, модели финансирования и ее отличия от традиционной жилищной политики. Обсуждается успешное распространение некоторых компонентов жилищной политики Китая, особенно в строительстве жилья, доступного для аренды. В статье освещаются механизмы, разработанные для улучшения жилищного страхования в Китае, с акцентом на его процессы трансформации и роль в формировании жилищной политики.

Ключевые слова: жилье, жилищная политика, аренда, строительство, ипотека.

Annotation. In recent years, China's housing policy has attracted attention for its effectiveness in solving housing problems. This article examines the possibilities of applying China's housing policy in Kyrgyzstan, shows the main aspects of China's housing policy, the financing model and its differences from traditional housing policy. The successful dissemination of some components of China's housing policy, especially in the construction of affordable housing, is discussed. The article highlights the mechanisms developed to improve housing insurance in China, with an emphasis on its transformation processes and role in shaping housing policy.

Keywords: housing, housing policy, rent, construction, mortgage.

Кыргызстандагы калктын турмуш деңгээлин жакшыртылган турак жай менен камсыз кылуу деңгээли менен аныктоого болот. СССРдин кулашына чейин Кыргызстандагы калктын камсыздыгы бөлүштүрүү мүнөзүндө болгон, туракжай курулушу мамлекеттик ишканалар тарабынан ишке ашырылып, кызматкерлерге үй-бүлөнүн курамына жана кызмат өтөгөн жылдарына жараша акысыз бөлүштүрүлгөн. СССРдин кулашынан кийин туракжай фондунун көп бөлүгү символдук акыга менчикке алынып, жеке менчикке өткөрүлгөн.

Бул макалада бар болгон илимий маалыматтарды анализдөө жана синтездөө методу, ошондой эле Кыргызстан менен Кытайдагы экономикалык процесстердин салыштырмалуу анализ методу колдонулган.

1998-жылдан тартып Кытайда турак жай рыногун өнүктүрүүнү стимулдоого багытталган жаңы турак жай саясаты кабыл алынган. Бул өзгөрүүлөр аркылуу жарандарга эркин рынокто туракжай сатып алууга жана сатууга, ошондой эле аны ижарага берүүгө мүмкүнчүлүк түзүлгөн. Бул өзгөрүүлөрдүн натыйжасында Кытайда калктын туракжай менен камсыздыгы жакшырган, ошондой эле курулуш тармагынын өсүшү стимулдалган.

Бүгүнкү күндө Кытайда турак жай көйгөйү тез урбанизациялоо процесси жана шаар калкынын өсүшүнөн улам дагы маанилүү болуп саналат. Бирок өкмөт калкты сапаттуу жана жеткиликтүү турак жай менен камсыздоо үчүн ар кандай турак жай программаларын жана колдоо чараларын иштеп чыгууну улантууда.

Кытай экономикасынын рыноктук рельефтерге өтүшү менен жеткиликтүү туракжай курууга багытталган багыт өзгөрүлүп, 2002-жылдан тартып реформанын алкагында ипотекалык кредиттөө, турак жай ижарасы жана башкалар сыяктуу ар кандай туракжай камсыздоо формалары өнүгө баштаган. Бул туракжай рыногун ар тараптан өнүктүрүп, үй-бүлөлөргө муктаждыктарына жана мүмкүнчүлүктөрүнө жараша ар кандай туракжай тандоо мүмкүнчүлүгүн берген [1].

Ошондой эле, турак жай сапатын жакшыртуу максатында турак жай фондун модернизациялоо, турак жай үйлөрдү калыбына келтирүү жана капиталдык ремонттоо чаралары ишке ашырылган. Бул иш-чаралардын баары калктын туракжай шарттарын жакшыртууга жана жашоо үчүн ыңгайлуу чөйрө түзүүгө багытталган. Кытайда турак жай рыногунун реформасы туракжай курулушун өнүктүрүүгө, турак жай сапатын жакшыр-

тууга жана калкты жеткиликтүү жана ар тараптуу туракжай менен камсыздоого түрткү болгон [2].

Туракжай саясатынын системасы жеткиликтүүлүктү камсыз кылууда чоң роль ойногон, бул жеткиликтүү туракжай курууга багытталган инвестициялардын өнүгүшүнө алып келген. 1995-жылы “Ыңгайлуу туракжай” улуттук долбоору кабыл алынган, анын негизги максаты 2000-жылга чейин 4 чарчы метрден аз аянтты ээлеген үй-бүлөлөрдү ыңгайлуу туракжай менен камсыздоо болгон. Компания мугалимдерге, пенсионерлерге жана башка кызматкерлерге кошумча жеңилдиктерди сунуш кылган, кээ бир ишканалар өз кызматкерлерине пенсияга чыккандан кийин туракжай үчүн арзандатууларды сунуш кылышкан.

Кытай өкмөтүнүн “улуттук программасына ылайык, ыңгайлуу турак жай деп уктуучу бөлмө, конок үйү, ашкана, камдар бөлмөсү, балкон жана даараткана, кир жуугуч машина үчүн чөйрө жана эгер үй жети кабаттан жогору болсо, анда лифт болушу керек деп түшүнүлгөн” [1]. Туракжай аянты ашкана жана ванна бөлмөсүн камтыбайт. Төмөн кирешелүү үй-бүлөлөр мамлекеттик же кооперативдик туракжайды ижарага алышы мүмкүн, ал төмөн кирешелүү үй-бүлөлөр үчүн жеткиликтүү болгон. 1998-жылдан тартып бул аймактарда жашаган үй-бүлөлөргө туракжай ижарасы үчүн ай сайын субсидия төлөнүп турулган, мындай туракжайдын баасы жергиликтүү бийликтер тарабынан белгиленген.

Орто кирешелүү үй-бүлөлөр үчүн жеткиликтүү туракжай, аларга туракжай керек болсо, рыноктук баадан 20-25 пайызга арзаныраак баада сатылышы мүмкүн, бул аларга жогору баада жеткиликтүү туракжайды камсыз кылат. Бул объекттин сатылышы 5 жылдан мурда ишке ашпайт, сатып алуу баасынан ашпаган максималдуу баада гана сатылышы мүмкүн. Жеткиликтүү туракжай мамлекеттик же жеке компания тарабынан курулат, пайда нормасы 3%дан ашпайт. Курулуш фирмаларына жаңы долбоорлорду куруу үчүн салык жеңилдиктери жана арзаныраак жер участкалары берилет. Мамлекеттик программа боюнча 80 чарчы метрден аз аянттагы бөлмөлөр сатылышы мүмкүн. Жалпы пайдалануу бөлмөлөрүнүн минималдуу

стандарттары рыноктук баадагы турак жайлар үчүн керектүүлөргө караганда төмөн.

“1998-жылдан тартып ички мигранттарды кошкондо, бардык каалоочулар мамлекеттик туракжайды рыноктук баада мамлекеттен сатып алуу укугусуз ижарага алышы мүмкүн.

1997-жылдагы Азия финансылык кризисинен кийин Кытайда кыймылсыз мүлк сектору экономикалык өсүүнүн кыймылдаткычтарынын бири катары карала баштаган. Туракжайдын жеткиликтүүлүгүн камсыздоо үчүн 1999-жылы ипотекалык кредиттөөнү өнүктүрүү башталган, негизинен Industrial and Commercial Bank of China, China Construction Bank, Agricultural Bank of China сыяктуу мамлекеттик банктар тарабынан ишке ашырылган. Ипотекалык кредиттөө үчүн жеке банктарды түзүү боюнча пилоттук долбоорлор ишке ашырылган. Мамлекеттик ипотекалык кредиттөө системасы коммерциялык банктардын сунуштарына караганда пайыздык ставкаларды төмөндөтүүгө мүмкүнчүлүк берген. Бирок мамлекеттик ипотека 100 чарчы метрден ашпаган аянттагы бөлмөнү сатып алуу үчүн гана берилиши мүмкүн, туракжайдын баасы анын жайгашкан жерине, көлөмүнө жана сапатына көз каранды” [1]. Ошентип, өкмөт туракжай көйгөйүн чечүүдө эң муктаж катмарларга жардам берүүгө даяр экендигин көрсөткөн. Кытайдагы реформалардын кээ бир процесстери Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан мурунтан эле өздөштүрүлгөн.

2005-жылга карата Кытайдын шаар калкынын үлүшү каралган мезгил ичинде 17,92% (172,45 млн адам) дан 40,53% га өсүп, 523,76 млн. ду түзгөн [3].

Эгер Кытайда тез өнүккөн өнөр жай шаар калкына көптөгөн айыл калкын алып келсе, Кыргызстанда буга жумушсуздук, турмуш деңгээлинин төмөндөшү себеп болгон. Бирок Кытайда айыл мигранттары үчүн шаарда туруктуу жашоо укугун алуу (хукоу) абдан кыйын. Статистикалык агенттиктер шаар мигранттарын хукоунун негизинде гана эсепке алышат. Ошентип, айыл мигранттары шаардык туракжайдын эсебинен чыгарылып, жарыяланган 23,7 чарчы метр/адам көрсөткүчү аныкталгандан жогору, бирок шаардык туракжайдын көлөмүнүн көбөйүшүн таануу керек. Хукоу системасы Кытай-

да 1951-жылы шаар жана айыл калкынын катышын жөнгө салуу үчүн киргизилген үй-бүлөлөрдү каттоо системасы болуп, анын негизинде өлкөнүн бардык жарандары шаардык жана айылдык деп бөлүнүп, белгилүү бир аймакта катталган. Ар бир адам жашаган жерин өзгөртүп, айылдан шаарга көчүп, ал жерде иш таба алчу эмес. Айыл калкынын миграциялоосуна чектөөлөр коюлган. Кыргызстанда ички миграция жана эмиграциянын деңгээли чектелбеген жана абдан жогору.

1990-жылдарда, Кытайдын шаардык экономикасынын өнүгүшү үчүн төмөн акы төлөнүүчү айыл мигранттары керек болгондо, система бир аз реформаланган. Ошол учурда шаарда убактылуу иштөө уруксаты киргизилип, аны сатып алууга болчу, бирок мүмкүнчүлүктөрү бир жылга чейин гана болгон [1]. Ошентип, бүгүнкү күнгө чейин айылдан келген жаңы жумушчулар шаардын туруктуу жашоочуларына айланбай, алар «мингун» деп аталып, б.а. жумушчу болгон дыйкандар. Алар шаардык хукоу ээлери менен бирдей укуктарга ээ эмес. «Мисалы, мингундар пенсияга чыга алышпайт, ал эми алардын балдары шаардык мектептерге бара алышпайт жана ата-энелери шаарда иштеп жатканда, бабалары менен энелеринин жашаган жерине кайтып кетиши керек. Алар туруктуу ишке орношууга же акысыз медициналык тейлөөдөн пайдаланууга уруксат алышпайт. Көп учурда аларга мейманканага туруктуу жашоо укугу берилбейт, алар заводдордоги жатаканаларда жашашына же начар шарттагы бөлмөлөрдү ижарага алышына мажбур болушат. Ар кайсы шаарларда бул система ар кандай иштейт. Көптөгөн мигранттар шаардык бийлик органдарына катталбайт, ошондуктан мингундардын так саны белгисиз. Ар кайсы баалоолор боюнча, шаарлардагы мигранттардын саны Кытайдын калкынын 12%дын 30%ынан ашыгын түзөт» [1].

Кыргызстанда бардыгы каалашкан адамдар шаарларга, айрыкча борборго көчүп келет. Үй-бүлөлөрүнүн дармандарына жараша келгендер квартираларды, үйлөрдү, убактылуу турак жайларды, жатаканаларды, жана өлчөмдүү эмес аянтчаларды ижарага алышат. Жеке үй ээлери өздөрүнүн бак-чарбаларында же үй аймактарында узун же 2-3

кабаттуу ар түрдүү сапаттагы үйлөрдү куруп, минималдуу шарттар менен бир бөлмөлүк квартираларды ижарага беришет. Кабаттуу үйлөрдүн ээлери бөлмөлөрдөн тартып бүтүн квартираларды ижарага берет. Бардык турак жайлар рыноктук баа менен чектөөсүз ижарага берилет.

Көптөгөн көчмөн жумушчулар тыгыз жашоо шарттарынан азап тартышат, өздөрүнө бөлөк бөлмө болбойт. Айыл жумушчулары «катары алар шаардагы социалдык турак жайга укуксуз. Өзгөчө экономикалык зоналарды жана башка өнөр жай зоналарын түзүү убагында шаардык жана жергиликтүү бийликтер жатаканаларды куруп, аларды завод бөлүмдөрүнө ижарага беришкен. Көптөгөн компаниялар өздөрүнүн аймактарында же курулуш аянттарында курулушчу жумушчулары үчүн өз жатаканаларын курушкан. 75-80% мингун жатаканаларда жашашат, 26 кв. м аянттагы бөлмөлөрдө орточо 12 адам жашайт. Жатаканалардын жашоо шарттары ысык суусуз лачындардан тартып жалпы бөлмөлөрү бар заманбап имараттарга чейин өзгөрөт. Ошентип, турак жай реформасы биринчи кезекте «хукоуга», башкача айтканда шаардык тургундарга багытталган. Акыркы жылдары адамдардын шаардык тургун болууларына мүмкүндүк берген көптөгөн жеңилдиктер кабыл алынганына карабастан, «хукоу» Кытай калкы үчүн эң оор жана татаал маселелердин бири болуп калууда» [5].

Кыргызстанда шаарларга келгендердин абалы Кытайдагы мингундардын абалына окшош, аларга эч ким кам көрбөйт, алар бардык укуктардан ажыратылган, мамлекет квартираларды ижарага бергендердин ижарачылар менен макулдашуулары барбы же жокпу, аны текшербейт, көпчүлүгүнө салыктарды да алышпайт, административдик көзөмөл начар.

Шаардык калктын санынын көбөйүшү менен турак жай көйгөйүн чечүү КР үчүн өтө маанилүү жана татаал милдет болуп саналарлык көрүнүп турат. Биринчи кезекте, аны чечүү үчүн турак жай фондун кеңейтүү зарыл. Ошол эле учурда, реформалар башталганга чейин түзүлгөн шаардык турак жай фонду ыңгайлуу жашоо шарттарына жооп бербейт. Мисалы, Кытайда 34% турак жайларда ашкана жана даараткана жок, 27,7%

кытай үй-бүлөлөрү суу өткөргүчсүз квартираларда жашашкан. 41% турак жайларда ванна бөлмөсү жок. 28% кытай үй-бүлөлөрүндө ванна бөлмөсү гана эмес, ошондой эле өздөрүнүн квартираларында же үйлөрүндө душ кабыл алуу мүмкүнчүлүгү жок. Ысык суу менен бирдиктүү жылытуу системасы кытай үйлөрүндө сейрек кездешкен, аны 4% кытай үй-бүлөлөрү гана колдонгон (шаардык аймактарда 10%); 20% үй-бүлө начар же өтө начар абалдагы үйлөрдө жашашкан.

Кытайда ипотеканын көлөмү жалпы кредиттердин 46% түзөт. Дүйнөлүк стандарттарга ылайык, Кытайда ипотекалык кредиттер кээде өтө тез өсүп жатат, бирок Кытай бул өсүштү көзөмөлдөөгө аракет кылат. Ипотеканы чектөө боюнча чечимдер кабыл алынып, банктар ипотекалык кредит берүү шарттарын катуулатышат, бул шаардын турак жай рыногунун абалына жараша дифференциацияланат. Ипотеканы көзөмөлдөө чынында эле иштейт, анткени ипотекада мамлекеттик банктар басымдуулук кылат. Мисалы, 2016-жылдын сентябрь айында ипотекалык кредиттер 83 млрд АКШ долларына жеткен, ал эми октябрь айында ипотекага катуураак шарттар киргизилгенден кийин бул сумма 71 млрд АКШ долларына төмөндөгөн. Кытайдын ири мегаполистеринде турак жайдын рыноктук баасы азыр шаардыктардын жылдык кирешесинен 40 эседен ашык жогору. Натыйжада, көптөгөн адамдар турак жай сатып алуудан баш тартып, ижарага өтүшүп жатышат. Азыркы учурда Кытайда 160 миллион адам ижарага алынган турак жайларда жашайт, ал эми 2020-жылга чейин бул категориянын саны 190 миллионго жеткен. Бирок көптөгөн шаарларда ижарага алуунун баасы өтө жогору. Шанхайдын жеткиликтүү турак жай ассоциациясынын маалыматы боюнча, шаардыктар Пекинде орточо айлык кирешесинин 58% ижарага, Шэньчжэньде 54%, Шанхайда 48%, ал эми башка 25 ири шаарда үчтөн бир бөлүгүнөн ашыгын төлөшөт. Турак жайдын баасы өсүү тенденциясын көрсөтүп жатат, айрыкча биринчи деңгээлдеги шаарларда бул өсүш айрыкча күчтүү. Бирок Кытай өкмөтү баанын өсүшүн башкаруу үчүн чараларды киргизип жатат, мисалы, жаңы сатып алынган турак жайды белгилүү бир мөөнөткө чейин кайра сатууга тыюу салуу жана башка мак-

саттар үчүн алынган кредиттик каражаттар менен несипке сатып алууну аныктоо сыяктуу иш-чараларды колдонуу.

Турак жай камсыздоо фонду Кытайда орто жана төмөнкү кирешелүү адамдардын турак жай шарттарын жакшыртууга жардам берүү үчүн түзүлгөн. Пилоттук долбоор 1991-жылы Шанхайда башталып, 1999-жылы бүт Кытайга таратылган. Мыйзамга ылайык, өлкөдөгү бардык ишкерлер жана жумушчулар Фондко катышышы керек. Фонд жумушчунун эсебине айына 5-12% көлөмүндө жалакысынан төлөнгөн пенсиялык жыйымдарды топтойт, ал эми жумуш берүүчү да жумушчунун эсебине өзүнүн төлөмүнө барабар сумманы төлөйт. Фондко төлөнүүчү минималдуу төлөмдөр жергиликтүү бийликтер тарабынан кызмат ордуна жараша белгиленет. Төлөмдөр салыктан бошотулбайт, ал эми фонддогу жыйымдарга жылына 0,35% дан 1,35% ке чейин пайыздык ставкалар колдонулат. Жумушчу пенсияга чыкканга чейин турак жай муктаждыктары үчүн же пенсияга чыккандан кийин каалаган максаттар үчүн жыйымдарды колдоно алат. Жумушчу Фонддогу жыйымдарды колдонуп, төмөнкү жолдор менен турак жай шарттарын жакшырта алат:

- квартира сатып алуу;
- ремонт жасоо;
- фонддон турак жай сатып алуу же жакшыртуу үчүн 2,75-3,25% жылдык пайыздык ставка менен арзандатылган кредит алуу;
- турак жай ижарасы үчүн айлык субсидия алуу.

2017-жылы фонддордо 217 миллион эсеп ачылып, аларга жумушчулар тарабынан 1,4 триллион доллар которулган. 100 миллионго жакын жумушчу Фонддогу жыйымдардын жардамы менен өз турак жай шарттарын жакшырткан. Улуттук статистика бюросунун маалыматы боюнча, Кытайда 2015-жылы эле 295 шаар болгон, анын ичинде 15 шаардын калкы 4 миллион адамдан ашкан [4].

Бирок, турак жай рыногун түзүүдөгү бардык кыйынчылыктарга карабастан, акыркы 10 жылда Кытайда жылына сатылган квартиралардын саны орточо эсеп менен ошол эле жылы курулгандардан 30% көп болгон. Мисалы, 2015-жылы 10,6 миллион квартира сатылган, ал эми бир жыл мурункуга караган-

да 0,5 миллионго аз, ал эми курулган квартиралардын саны 7,1 миллион жана 7,7 миллион болгон. 2015-жылы турак жай куруунун көлөмүнүн мурунку төрт жылга салыштырмалуу төмөндөшү, мурда сатылбаган турак жайлардын сатылышынын өсүшүнө жана натыйжада баанын көтөрүлүшүнө алып келген.

Корутунду. Кытайдын тажрыйбасы Кыргызстандын шартына толук ылайыктуу жана төмөнкүлөрдү көрсөтөт:

– курулуш көлөмдөрүн көбөйтүү, бирок аны калктын муктаждыктарын эске алып, чынында эле керек болгон жерлерде;

– ипотекалык кредит берүүнү өнүктүрүү, пайыздык ставкаларды төмөндөтүү менен бирге, банктардын тобокелчилигин баалоо, карыз алуучунун кирешесиндеги ипотекалык төлөмдүн үлүшүн эске алуу;

– ижаралык турак жайды өнүктүрүү, социалдык жана коммерциялык, ар кандай катмардагы калктын муктаждыктарын эске алуу менен;

– Кытайда киргизилген жеке эсептерге окшош чараларды иштеп чыгуу менен, турак жайга жарандардын инвестицияларын түзүүнүн жаңы инструменттерин киргизүү.

Изилдөө көрсөткөндөй, Кытай өз калкынын турак жай көйгөйүнө активдүү кам көрүп, абалды жакшыртуу үчүн ар кандай чараларды көрүүдө. Турак жайды приватизациялоо, рынок реформалары жана ыңгайлуу турак жай улуттук долбоору – бул өкмөттүн, айрыкча төмөн кирешелүү адамдарды, мүмкүн болушунча көп жарандарды турак жай менен камсыз кылууга умтулгандыгын көрсөтөт. Кытайдагы көптөгөн үй-бүлөлөр үчүн жеткиликтүү жана ыңгайлуу турак жай мындай чаралардын аркасында чындыкка айланууда.

Колдонулган адабияттар:

1. Боченина М.В. Механизмы решения жилищной проблемы в России и Китае. В книге: Новая значимость семьи и межпоколенных отношений для России и Китая. Под редакцией члена-корреспондента РАН И. И. Елисеевой. Санкт-Петербург, 2018. С. 142-165. [Электронный ресурс], 2025. Режим доступа: <http://elibrary.ru/item.asp?id=36908111> (дата обращения: 20.03.2025).
2. Боченина М. Кытайда урбанизация жана туракжай саясаты. Шаардык өнүктүрүү эл аралык журналы, 2018, 22(4), 78-92.
3. Дмитриев В. Кытайда туракжай рыногунун реформалары: тажрыйба жана перспективалар. Экономика жана финансы, 2012, 10(2), 112-125.
4. Кытайдын Улуттук Статистика бюросу. Кытайда туракжай курулушу жана урбанизация боюнча статистикалык маалыматтар. [Электрондук ресурс], 2023. Шилтеме: <http://www.stats.gov.cn>.
5. Новая значимость семьи и межпоколенных отношений для России и Китая [монография] / под ред. И. И. Елисеевой; Социологический ин-т ФНИСЦ РАН. — СПб.: «Реноме», 2018. — 208 с. [Электронный ресурс], 2025. Режим доступа: https://www.abirus.ru/user/files/Culture/znachimost_semyi.pdf (дата обращения: 20.03.2025).